

egyetlen bejárat a telep belső területére. Ez lehetett az eredeti feljárat is, ugyanis a sánc külső oldalán lévő, a sánchoz szorosan tartozó terasz ehhez alkalmazkodva a kapu mindkét oldalán kissé lefelé tart, az tehát nem újkori kialakítású. A telep többi oldalán a perem végig jól követhető. Az egykori sáncot teljesen szétszántották, ebből a peremen legtöbb helyen 20–30 cm magas, széles emelkedés maradt meg. A perem alatt átlag 1 m-rel lejjebb itt is végig követhető a keskeny terasz, de néhol csak elmosódott nyoma látszik.

A belső terület teljesen sima, most erdő fedi. A sáncal és peremmel kerített terület átmérője 160, illetve 128 m, területe 1,37 ha. Keleti oldala alatt, 8–9 m-rel alacsonyabb szinten 10–15 m széles terasz húzódik kb. 170 m hosszan, határozott peremmel, az egész kissé kifelé lejt. Két vége elmosódott, a többi oldalra nem kanyarodik át. Egyelőre bizonytalan, hozzá tartozik-e az őskori telephez, vagy inkább az egykori szántó föld helye.

A Bolondvár a többi Fejér megyei, a Vátya-kultúrába tartozó erődített telep sorába tartozik. A perem alatti keskeny teraszt megtaláljuk Kajászón a Várhegyen, Adony-Szent Mihály-pusztán a Bolondváron is. A D-re fekvő magasparton, az egykori szőlőben régen urnákat találtak (Székesfehérvári Szemle 1935. 85.), valószínűleg a telephez tartozó temetőben. Az É-i sáncárok túloldalán kezdődő fennsíkot sűrű erdő fedi, a telep esetleges folytatására jelenleg nem lehet leleteket keresni.

NOVÁKI GYULA

27. Belvárdgyula, Szarka-hegy

(Baranya megye) U

A lelőhelyen 2007 nyarán légi fotózással egy kétszeres, nagyjából szabályosnak tűnő (átmérő: 200–250 m) körárokrendszert fedeztem fel. A terület a lengyeli kultúrához tartozó, B-98 sz. autópályás lelőhelytől É-ra, mintegy 300 m-re található, a dombtetőn, illetve K felé a domboldal lejtőjén.

2008 februárjában egy 40 m-es négyzetekből álló rácsrendszeren belül felmértük a területet, a méréseket GSM 19 Overhauser magnetométerrel végeztük. Szinte az egész körárkot fel tudtuk mérni, a növényzet miatt azonban a D-i sáv és a középső szakasz kimaradt. A mért eredmények alapján azonban így is egyértelművé vált a körárokrendszer alakja: egy kétszeres, ovális, enyhén romboid árokrendszer, amelynek három kapuszerkezete biztosan látszik. Egy negyedik kapuval valószínűleg számolhatunk a D-i oldalon, a fel nem mért szakaszon. A kapuk tájolása nagyjából É–D, K–Ny. A külső kapuknál nem látszik semmilyen szerkezet, a belső árok kapui viszont L alakban kiugranak az árok síkjából. A nagyobb árkokon belül egy keskenyebb árok is húzódik, valószínűleg egy cölöpkerítés alapárka. A körárkon belül csak néhány nagyobb méretű objektum van, egymástól elszórtan. Ezeknek az objektumoknak a foltja a felszínen is megfigyelhető volt, sötétszürke paticsos elszíneződések formájában. A felszínen talált cserepek

a lengyeli kultúra időszakára kelteznek az árokrendszert. Egyértelműen összefügg a B-98. lengyeli településsel. Pontosabb kronológiai és szerkezeti viszonyuk azonban nem tisztázott, tovább kutatásokat igényel.

BERTÓK GÁBOR

28. Belvárdgyula határa

(Baranya megye) B, LT, Kö

János-szőlők: 2008. július 29. és november 24. között végeztünk megelőző régészeti feltárást az M60 gyorsforgalmi út 108. lelőhelyén. A feltárt terület nagysága 12 819 m² volt.

Először a Belvárdgyula felé vezető bekötőút K-i oldalánál található hídpillérek alapjainál kutattunk. A 12 pillér alatt azonosított jelenségek száma 12, a 13. pillérben jól kirajzolódva 9 jelenséget tártunk fel. A híd alapozása alól előkerült leletanyag őskori, kézzel formált kerámiát, mészbetétes díszű edénytöredékeket, kőbaltatöredéket és egy bronztűt tartalmazott, ez alapján feltehetőleg kora, illetve középső bronzkori telep gödrei lehettek a pillérekben feltárt objektumok. A 12. pillér 14 objektumából az őskori kerámia mellett római téglát is találtunk a gödör betöltésében, ez a gödör későbbi beásás lehetett.

A belvárdgyulai bekötőút Ny-i oldalán (12+560 km-szelvényig) a pályatest nyomvonala alatt az őskor több korszakának lelőhelye került elő (bronzkori és vaskori telep), illetve szórványosan előbukkanó középkori objektumok. Az ásatás legjelentősebb tárgyi leletei a kerámia mellett a kelta fibula, a késő bronzkori öntőminta-töredék és a szintén késő bronzkori kard öt darabban előkerült maradványa volt.

A lelőhely intenzitása Ny felé a 12+560 km-szelvény körül csökkent, bár foltok ezen a részen is rajzolódtak. Legnagyobb intenzitással közvetlenül a Belvárdgyulára vezető bekötőút mellett, annak Ny-i oldalán kerültek elő régészeti objektumok.

Szarka-hegy (M60–98. lh.): A 108-as lelőhely feltárással párhuzamosan 2008. október és november során a 98-as lelőhelyet érintő F5 úton is folytattuk a munkát. Összesen mintegy 60 objektum került elő, közülük néhány nagyobb méretű is. Ezek a 98. lelőhelyen megszokott nagyméretű neolit objektumok folytatásai, 6 objektumot kibontottunk, de a teljes feltárást a tél beállta miatt csak 2009-ben tudjuk majd befejezni.

GÁBOR OLIVÉR

29. Beregdaróc, Zsid

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Rő, Kö

1968-ban és 1996-ban jártunk itt terepet, amikor is az egykori Zsid falu több pontjáról sikerült őskori és Árpád-kori cserepeket gyűjtenünk a kötött agyagos talajú területéről. Mivel ezt a részt sosem művelték teljes egészében, elképzelhető, hogy az Árpád-kori és középkori falu nagyobb kiterjedésű az általunk feltételezetténél. Egyértelmű, hogy a Zsid patak v. Csaronda ág mindkét partján végighúzó-